

Д. Ю. Калініченко,
к. т. н., Національний університет біоресурсів
і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3689-3467>

В. М. Бардась,
к. е. н.,
Громадська організація "Європейський аналітичний центр", м. Луцьк
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1211-2494>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.14.58

ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИДОБУТКУ ВУГЛЕВОДНЕВОЇ СИРОВИНИ В УКРАЇНІ

D. Kalinichenko,
PhD in Technical Sciences, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
V. Bardas,
PhD in Economics, Public Organization "European Analytical Centre", Lutsk

FISCAL REGULATION IN THE SYSTEM OF FINANCIAL AND INVESTMENT SUPPORT OF HYDROCARBON PRODUCTION IN UKRAINE

Визначено, що вуглеводнева сировина виступає вагомим чинником господарської самодостатності та енергетичної безпеки національної економіки з огляду на структуру господарського комплексу та енергетичний баланс країни. Обґрунтовано, що результативність додаткового видобутку вуглеводневої сировини напряму залежить від методів, інструментів та важелів фіскального регулювання користування надрами для видобутку нафти та газу, а також від міжбюджетного розподілу вуглеводневої ренти. Встановлено, що ключовою ланкою фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини виступає нарахування та адміністрування рентної плати за користування надрами для видобутку нафти та газу. Виявлено, що в умовах воєнного часу, євроінтеграційного вектору розвитку України та поглиблення децентралізації влади вагомим значення набуває вирішення проблеми формування сучасного інструментарію фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини, котрий був би зорієнтований на нарощення потенціалу фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації матеріально-технічної бази та інфраструктурного облаштування нафтогазовидобувної галузі. Встановлено, що в останні роки окремі складові рентної плати за користування надрами не забезпечують еквівалентного відшкодування державі величини мінерально-сировинної ренти, котру присвоюють вітчизняні гірничо-видобувні та нафтогазовидобувні підприємства. Обґрунтовано, що для збільшення обсягів видобутку природного газу та нафти потрібні додаткові інвестиційні впли-

вання, джерелом котрих може виступити рентна плата за користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини за умови її концентрації у спеціальних фондах відтворення мінерально-сировинної бази, які створюватимуться у публічних бюджетах різного таксономічного рівня. Доведено, що одним з інституційних розривів становлення сучасної системи фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини виступає те, що вона слабо корелює з пріоритетами бюджетно-фіскальної децентралізації, а це не дає можливості формувати фонди фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії видобутку вуглеводневої сировини на регіональному та місцевому рівні. Обгрунтовано, що система фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини має бути зорієнтована на формування фінансово-інвестиційного підґрунтя встановлення партнерських відносин між державою та приватним бізнесом, зокрема на основі реалізації угод про розподіл продукції.

It is determined that hydrocarbon raw materials are a significant factor in the economic self-sufficiency and energy security of the national economy, given the structure of the economic complex and the energy balance of the country. It is substantiated that the effectiveness of additional production of hydrocarbon raw materials directly depends on the methods, instruments and levers of fiscal regulation of subsoil use for oil and gas production, as well as on the interbudgetary distribution of hydrocarbon rent. It is established that the key link in the fiscal regulation of hydrocarbon production is the calculation and administration of rent for the use of subsoil for oil and gas production. It is found that in the context of wartime, the European integration vector of Ukraine's development and deepening decentralisation of power, it is of great importance to address the problem of forming modern tools for fiscal regulation of hydrocarbon production, which would be focused on building the potential of financial and investment support for the modernisation of the material and technical base and infrastructure arrangement of the oil and gas industry. It is established that in recent years, certain components of the rent for the use of subsoil do not provide an equivalent reimbursement to the state of the amount of mineral rent assigned by domestic mining and oil and gas enterprises. It is substantiated that in order to increase the volumes of natural gas and oil production, additional investment injections are required, the source of which may be the rent for the use of subsoil for the extraction of hydrocarbons, provided that it is concentrated in special funds for the reproduction of the mineral resource base, which will be created in public budgets of different taxonomic levels. It is proved that one of the institutional gaps in the formation of the modern system of fiscal regulation of hydrocarbon production is that it is poorly correlated with the priorities of fiscal decentralisation, and this makes it impossible to form funds for financial and investment support for the modernisation of the hydrocarbon production industry at the regional and local levels. It is substantiated that the system of fiscal regulation of hydrocarbon extraction should be focused on the formation of a financial and investment basis for establishing partnerships between the state and private business, in particular, through the implementation of production sharing agreements.

Ключові слова: фіскальне регулювання, фінансово-інвестиційне забезпечення, надрокористування, вуглеводнева сировина, рентна плата за користування надрами, місцеві бюджети, спеціальні фонди, інвестиції.

Key words: fiscal regulation, financial and investment support, subsoil use, hydrocarbon raw materials, rent for subsoil use, local budgets, special funds, investments.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Значні запаси різноманітних видів корисних копалин в Україні певною мірою кореспондуються з дефіцитом вуглеводневої сировини, що, з однієї сторони зумовлено об'єктивними причинами, а з іншої — недо-
лугою політикою держави стосовно фінансово-інвестиційного забезпечення геологорозвідувальних робіт

щодо пошуку та освоєння нових родовищ нафти та газу. У результаті в останні десятиліття спостерігаються негативні тенденції у видобутку нафти та газу, що також вносить корективи у динаміку надходжень рентної плати за користування надрами до Зведеного бюджету України. Певною мірою спрощеність існуючого інструментарію рентного регулювання видобутку вуглеводневої сировини також зумовлена механічним підвищенням ставок рентної плати на основі індексації у зв'язку з інфляційно-девальваційними коливаннями. У результаті

не завжди продуманої політики фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини не забезпечено достатньої концентрації ресурсів для фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації інфраструктури надрокористування та не створено передумов для стимулювання корпоративного сектора фінансувати проекти освоєння нових та реінжинірингу існуючих родовищ вуглеводнів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Українські вчені вже тривалий період обговорюють проблему удосконалення теоретико-методологічних підходів до трансформації системи фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини в контексті фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії нафтогазовидобутку та передового іноземного досвіду фіскального впливу на процеси надрокористування [2; 5; 8]. Вирішення даної проблеми значною мірою зумовлена задавненістю проблем удосконалення системи рентного регулювання надрокористування в цілому. К.Шерстюкова переконана, що Україна повинна побудувати систему індивідуальної, пооб'єктної диференціації платежів, проте при визначенні базової мінімальної ставки плати за користування надрами, яка повинна постійно вдосконалюватися відповідно до ринкових умов. Завдання диференціації рентної плати остаточно не виконується в силу невирішеності проблеми держави як власника ресурсів щодо поточного наповнення державного бюджету та водночас проблеми надрокористувача щодо забезпечення збільшення видобутку і отримання прибутку [12, с. 131]. Недосконалість системи оцінювання реальних запасів мінерально-сировинних ресурсів та темпів і пропорцій їх видобутку не забезпечує прийнятної рівня фіскальної результативності надрокористування. У результаті публічні бюджети різного таксономічного рівня не доотримують значних обсягів мінерально-сировинної ренти, що звужує бюджетні можливості держави та територіальних громад реалізовувати проекти прискорення темпів соціально-економічного піднесення.

На переконання В.Мищенка, плата за користування надрами в Україні характеризується надмірною фіскальною спрямованістю. З року в рік надходження від платежів стали способом збільшення коштів у доходній частині державного бюджету, не враховуючи викликів відтворювальної діяльності в мінерально-сировинній сфері і ніяк не активізуючи її [8, с. 95]. Водночас в останні роки окремі складові рентної плати за користування надрами не забезпечують еквівалентного відшкодування державі величини мінерально-сировинної ренти, котру присвоюють вітчизняні гірничо-видобувні та нафтогазовидобувні підприємства. Це є проявом лобізму окремих фінансово-промислових груп в частині звуження бази оподаткування діяльності, пов'язаної з освоєнням мінерально-сировинного потенціалу.

Цікавим в контексті удосконалення системи фіскального регулювання надрокористування виступає підхід В.Голяна. На його думку, важливим чинником регулювання процесів видобутку мінерально-сировинних ресурсів та вагомим бюджетонаповнюючим фактором є система фіскального регулювання надрокорис-

тування, яка з 2015 року представлена рентною платою за користування надрами. Цей платіж на сьогодні є синтетичним платежем, який фактично акумулював і збір за геологорозвідувальні роботи, проведені за рахунок Державного бюджету України, і рентну плату за видобуток вуглеводневої сировини [6, с. 11]. Враховуючи те, що видобуток нафти та газу фактично сконцентрований в секторі національних акціонерних компаній, то рентне регулювання видобутку вуглеводневої сировини значною мірою визначає рівень прибутковості названих компаній і не завжди відповідає передовим іноземним лекалам та викликам сьогодення. Також фіскальне регулювання видобутку вуглеводневої сировини не завжди вписується у формат фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії нафтогазовидобутку.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є розкриття проблемних моментів та обґрунтування пріоритетів удосконалення фіскального регулювання видобутку нафти та газу як важливої передумови нарощення обсягів фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії видобутку вуглеводневої сировини.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування сучасного інструментарію фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини окрім бюджетонаповнюючої функції має виконувати і функцію фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії розвідки, освоєння та видобутку вуглеводнів. Декілька фаз підвищення ставок рентної плати за користування надрами для видобутку газу та нафти не забезпечили нарощення реальних обсягів інвестиційних вливань в освоєння нових родовищ вуглеводневої сировини.

Надходження рентної плати за користування надрами для видобування нафти до Зведеного бюджету України в період з 2015 по 2021 рік відображали зростання з просіданням у 2020 році внаслідок пандемії коронавірусу, що спричинила спад виробництва у багатьох сферах. Пандемія COVID-19, яка почалася у 2020 році, призвела до світового економічного спаду, що негативно вплинуло на ціни на нафту. Це призвело до значного скорочення доходів нафтодобувних компаній в Україні, що, в свою чергу, спричинило зменшення надходжень рентної плати до бюджету. Через падіння світових цін на нафту та пандемію COVID-19, деякі нафтодобувні компанії в Україні скоротили обсяги видобутку, що також негативно вплинуло на надходження рентної плати до публічних бюджетів [9; 10].

У 2015 році даний показник становив 2,6 млрд грн (найменше значення протягом аналізованого періоду), у 2016 році — 3,7 млрд грн, у 2017 році — 4,7 млрд грн, у 2018 році — 5,8 млрд грн, у 2019 році — 6,0 млрд грн (найбільше значення протягом аналізованого періоду), у 2020 році — 4,1 млрд грн, у 2021 році (9 місяців) — 4,7 млрд грн. Надходження рентної плати за користування надрами для видобування нафти до Зведеного бюджету України у 2021 році (9 місяців) порівняно з 2015 роком зросли на 2,1 млрд грн або в 1,81 рази.

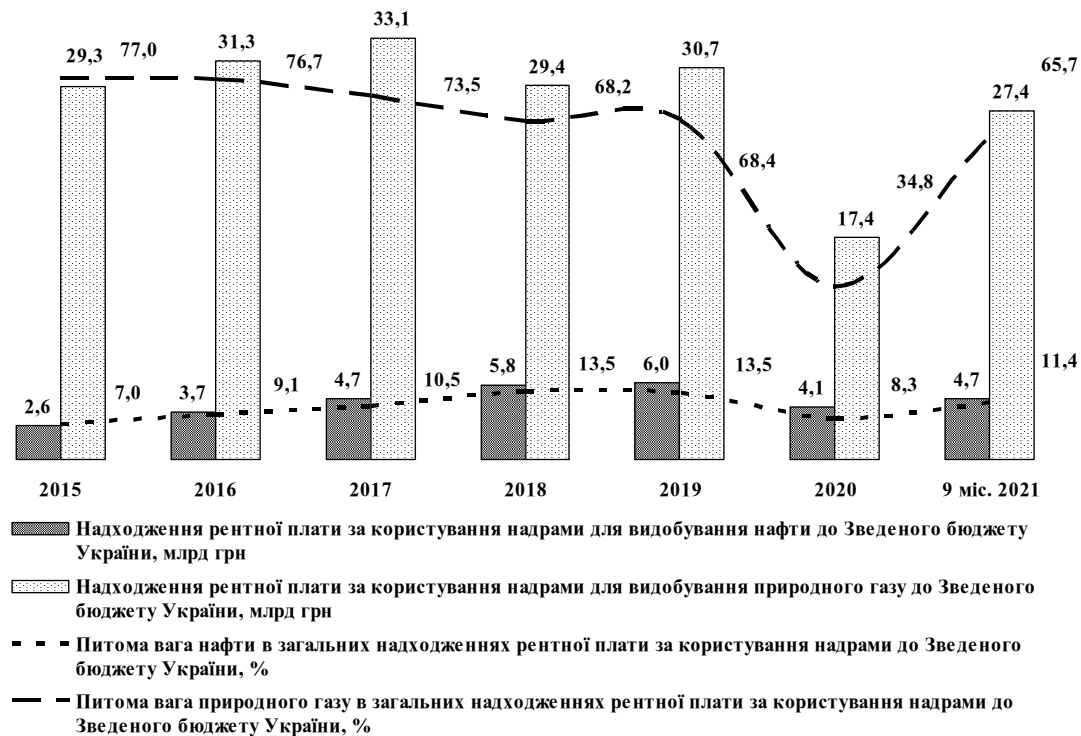

Рис. 1. Питома вага нафти та природного газу в загальних надходженнях рентної плати за користування надрами до Зведеного бюджету України у 2015–2021 роках

Джерело: розраховано за даними Державної казначейської служби України.

Питома вага нафти в загальних надходженнях рентної плати за користування надрами до Зведеного бюджету України поступово зростала з незначним просіданням в 2020 році. Так у 2015 році даний показник становив 7,0% (найменше значення протягом аналізованого періоду), у 2016 році — 9,1%, у 2017 році та у 2018 році — по 13,5% відповідно (найбільше значення протягом аналізованого періоду), у 2019 році — 13,5%, у 2020 році — 8,3%, у 2021 році (9 місяців) — 11,4%. Питома вага нафти в загальних надходженнях рентної плати за користування надрами до Зведеного бюджету України в 2021 році (9 місяців) порівняно з 2015 роком зросла на 4,4% або у 1,63 рази (рис. 1).

Комплексом прикметних рис відзначається наявна система фіскального регулювання користування надрами для видобутку газу, що пов'язано з інституційними чинниками організації газовидобутку в Україні. В "Українському родовищі" найбільша кількість свердловин в Україні — близько 2,5 тис в активному фонді. Однак 95% цих родовищ виснажені на понад 87%. Щоб суттєво збільшити видобування газу, компанія повинна запуснути масштабне оновлення свого парку родовищ. Для цього необхідно отримати нові ділянки, провести геологічну розвідку, пошукове та експлуатаційне буріння. Активна видача нових ліцензій в Україні почалася лише у 2019 році. Тому це є ще однією причиною зменшення обсягів надходження рентної плати за користування надрами від видобутку природного газу у 2020 році [1]. Для збільшення обсягів видобутку природного газу потрібні додаткові інвестиційні вливання, джерелом котрих може виступити рентна плата за користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини, яка буде концентруватися у спеціальних фондах відтворення мінерально-сировинної бази. Також такого роду

спеціальні фонди виступають важливою передумовою входження держави в партнерські відносини з транснаціональними корпораціями в частині пошукового та експлуатаційного буріння нових свердловин. Одним з варіантів встановлення партнерських відносин між державою та суб'єктами приватного підприємництва-нерезидентами виступають угоди про розподіл продукції.

Сума надходжень рентної плати за користування надрами для видобування природного газу до Зведеного бюджету України в період з 2015 по 2021 рік відображала хвилястий тренд і з просіданням у 2020 році у зв'язку з введенням карантинних заходів. Так у 2015 році даний показник становив 29,3 млрд грн, у 2016 році — 31,3 млрд грн, у 2017 році — 33,1 млрд грн (найбільше значення протягом аналізованого періоду), у 2018 році — 29,4 млрд грн, у 2019 році — 30,7 млрд грн, у 2020 році — 17,4 млрд грн (найменше значення протягом аналізованого періоду), у 2021 році (9 місяців) — 27,4 млрд грн. Надходження рентної плати за користування надрами для видобування природного газу до Зведеного бюджету України у 2021 році (9 місяців) порівняно з 2015 роком знизилася на 1,9 млрд грн або 1,07 рази.

Частка природного газу в загальних надходженнях рентної плати за користування надрами до Зведеного бюджету України повільними темпами знижувалася з незначним просіданням в 2020 році. Так у 2015 році даний показник становив 77,0% (найбільше значення протягом аналізованого періоду), у 2016 році — 76,7%, у 2017 році — 73,5%, у 2018 році — 68,2%, у 2019 році — 68,4%, у 2020 році — 8,3% (найменше значення протягом аналізованого періоду), у 2021 році (9 місяців) — 65,7%. Питома вага природного газу в загальних надходженнях рентної плати за користування надрами до

Зведеного бюджету України в 2021 році (9 місяців) порівняно з 2015 роком знизилася на 11,3% або у 1,17 рази.

Зростання надходжень рентної плати за користування надрами для видобутку природного газу до Державного бюджету України зумовлено, як правило, не розширенням бази стягнення даного фіскального інструменту, а механічним збільшенням його ставок у зв'язку з девальваційно-інфляційними процесами та ручним режимом управління публічними фінансовими потоками [4, с. 212].

У 2020 році в Україні було внесено зміни до законодавства, які дещо скоригували порядок розрахунку та сплати рентної плати за користування надрами для видобутку нафти та природного газу. Це також певною мірою вплинуло на динаміку надходжень у 2020 році. Завдяки впровадженню нових технологій та розробці нових родовищ, видобуток природного газу в Україні протягом 2015—2019 років поступово зростає. Це також сприяло збільшенню надходжень рентної плати до Зведеного бюджету України [3; 11]. Це пов'язано з тим, що у 2015 році національна економіка адаптувалася до викликів політичної нестабільності, а також з тим, що економічні реформи в паливно-енергетичному комплексі, зокрема у сфері видобутку вуглеводневої сировини, дали позитивний мультиплікативний ефект в царині фіскального регулювання користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини.

Одним з інституційних розривів становлення сучасної системи фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини виступає те, що вона слабо корелює з пріоритетами бюджетно-фіскальної децентралізації. Зокрема, у свій час депутатами українського парламенту ініційовано схвалення Закону України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату. Даний законодавчий акт схвалений Верховною Радою України 20 грудня 2016 року № 1793-VIII, який підписаний Президентом України і введений в дію з 01 січня 2018 року. Законом передбачалось спрямовувати 2% рентної плати до обласних бюджетів, 2% — до районних і 1% — до бюджетів місцевого самоврядування за місцем розташування (видобутку) відповідних природних ресурсів. Виняток становили бюджети міст республиканського та обласного значення і бюджети об'єднаних територіальних громад, які мали отримати 3% відповідно. 95% рентних платежів надходило до загального фонду державного бюджету. Зокрема цей закон також вплинув на коливання плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату починаючи з 2018 року [7, с. 38].

Тобто на відміну від інших складових рентної плати за спеціальне використання природних ресурсів (рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів), котрі певною мірою пропорційно розподіляються між бюджетами різного таксономічного рівня, рентна плата за користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини майже повністю концентрується у центральному публічному фінансовому фонді, що позбавляє ре-

гіональну владу та місцеве самоврядування ресурсів як для фінансування проєктів соціально-економічного розвитку, так і проєктів відтворення мінерально-сировинної бази.

Така ситуація з розподілом рентної плати за користування надрами для видобутку вуглеводневої сировини демотивує місцеве самоврядування формувати дорожні карти фінансування заходів, пов'язаних з геологорозвідувальною діяльністю і нарощенням потенціалу видобутку вуглеводневої сировини, що має важливе значення для зміцнення господарської та енергетичної самодостатності країни, регіонів та територіальних громад. Також надмірно низький відсоток відрахування рентної плати за користування надрами для видобутку нафти і газу у місцеві бюджети не дає змоги формувати регіональні та місцеві фонди відтворення мінерально-сировинної бази, що певною мірою і консервує багаторічний дефіцит мінеральних палив і не усуває залежність від зовнішніх джерел постачання такого роду енергоносіїв.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження показали, що в умовах воєнного часу, євроінтеграційного вектору розвитку та поглиблення децентралізації в Україні важливого значення набуває трансформація існуючого інструментарію фіскального регулювання видобутку вуглеводневої сировини. У 2015-2021 роках не спостерігається чітко вираженого висхідного тренду в надходженнях рентної плати за користування надрами для видобування нафти та газу до Зведеного бюджету України, що пов'язано з відсутністю позитивних тенденцій щодо додаткового видобутку перерахованих видів корисних копалин. Необхідним є формування такого інструментарію, котрий забезпечить нарощення фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації індустрії нафтогазовидобутку з метою освоєння нових родовищ вуглеводнів та зменшення залежності від імпорту мінеральних палив. На даний момент рентна плата за користування надрами для видобування нафти та газу майже повністю концентрується у загальному фонді держбюджету, що не відповідає лекалам бюджетно-фіскальної децентралізації. Надходження даного фіскального інструменту до загального фонду держбюджету не прив'язує цей інструмент до пріоритетів фінансування проєктів здійснення геологорозвідувальних робіт щодо пошуку нових родовищ вуглеводневої сировини. Невисокий відсоток відрахувань рентної плати за користування надрами для видобування нафти та газу демотивує місцеве самоврядування стосовно ідентифікації реальної бази стягнення даного платежу, а також щодо створення умов для здійснення геологорозвідувальних робіт щодо пошуку нових запасів вуглеводнів.

Література:

- 10 фактів про видобуток українського газу. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda/2019/09/5/650837/>.
- Валігура В.А., Сідляр В.В. Фіскально-регулююча роль рентної плати в Україні. Наукові праці НДФІ. 2022. № 2 (99). С. 66—78.

3. В Україні відкрили нові родовища нафти й газу. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2731518-v-ukraini-vidkrili-novi-rodovisa-nafti-j-gazu.html>.

4. Голян В.А., Гордійчук А.І., Андрощук І.І. Рентна плата за природний газ у контексті виникнення феномену "голландської хвороби": українські реалії. Бізнес Інформ. 2019. № 12. С. 210—216.

5. Голян В.А., Коробка Р.В., Бардась В.М. Інвестиційне забезпечення видобутку вуглеводневої сировини в США: основні тренди, енергетичні альтернативи та екологічні детермінанти. Бізнес Інформ. 2024. № 1. С. 70—80.

6. Голян В.А. Плата за природні ресурси в умовах децентралізації: інвестиційний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 7. С. 7—16.

7. Гораль Л.Т., Перевозов І.В., Шийко В.І. Проблеми існуючого механізму перерозподілу рентних платежів нафтогазових підприємств між бюджетами. Сучасний фундамент розвитку національної економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 2-3 червня 2017 р. м. Київ, 2017. С. 37—40.

8. Міщенко В.С. Удосконалення рентного регулювання у надрокористуванні. Економіка України. 2013. № 8 (621). С. 84—96.

9. Нафта дешевшає через пандемію. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2894475-nafta-desevsae-cerez-pandemiu.html>.

10. ОПЕК+ погодилася скоротити видобуток нафти на 9,7 мільйонів барелів. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-opek-plus-skorochennya-vydobutku-nafty/30549904.html>.

11. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин: що нового? [Електронний ресурс]. URL: <https://zak.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-429401.html>.

12. Шерстюкова К.Ю. Диференціація платежів за користування надрами як інструмент розподілу і перерозподілу природної ренти. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2016. Вип. 32 (1). С. 125—132.

References:

1. epravda (2019), "10 facts about Ukrainian gas production", available at: <https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda/2019/09/5/650837/> (Accessed 25 June 2024).

2. Valihura, V.A. and Sidliar, V.V. (2022), "The fiscal and regulatory role of rent in Ukraine", *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 2 (99), pp. 66—78.

3. ukinform (2019), "New oil and gas fields were discovered in Ukraine", available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2731518-v-ukraini-vidkrili-novi-rodovisa-nafti-j-gazu.html> (Accessed 25 June 2024).

4. Holian, V.A., Hordijchuk, A.I. and Androschuk, I.I. (2019), "Rent for natural gas in the context of the phenomenon of "Dutch disease": Ukrainian realities", *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 210—216.

5. Holian, V.A., Korobka, R.V. and Bardas', V.M. (2024), "Investment support for the extraction of hydrocarbon raw materials in the USA: main trends, energy alternatives and environmental determinants", *Biznes Inform*, vol. 1, pp. 70—80.

6. Golyan, V. (2016), "Charge for natural resources in the face of decentralization: investment aspect", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 7, pp. 7—16.

7. Horal', L.T., Perevozov, I.V. and Shyjko, V.I. (2017), "Problems of the existing mechanism of redistribution of rent payments of oil and gas enterprises between budgets", *Suchasnyj fundament rozvytku natsional'noi ekonomiky: materialy Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* [The modern foundation of the development of the national economy: materials of the International Scientific and Practical Conference], Kyiv, Ukraine, pp. 37—40.

8. Mischenko, V.S. (2013), "Improvement of rent regulation in subsoil use", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 8 (621), pp. 84—96.

9. ukinform (2020), "Oil is getting cheaper because of the pandemic", available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2894475-nafta-desevsae-cerez-pandemiu.html> (Accessed 25 June 2024).

10. radiosvoboda (2020), "OPEC+ agreed to cut oil production by 9.7 million barrels", available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-opek-plus-skorochennya-vydobutku-nafty/30549904.html> (Accessed 25 June 2024).

11. State Fiscal Service of Ukraine (2020), "Rent for the use of subsoil for the extraction of minerals: what's new?", available at: <https://zak.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-429401.html> (Accessed 25 June 2024).

12. Sherstiukova, K.Yu. (2016), "Differentiation of payments for the use of subsoil as a tool for distribution and redistribution of natural rent", *Visnyk Pryazovs'koho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 32 (1), pp. 125—132.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2024 р.

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663